

Filipojakubská noc

Tradice Filipojakubské noci je spojena se jmény apoštolů Filipa a Jakuba. Jejich svátek připadal až do roku 1969 na 1. května. A právě noc ze 30. dubna na 1. května se pojí s lidovým zvykem pálení čarodějnic.

O tom, že je tato noc kouzelná, svědčí ohně planoucí na návrších kolem našich měst a vesnic. Pálí se totiž čarodějnice. Od středověku se věřilo, že existují dny, kdy mají zlé síly větší moc než jindy. A jedním z nich byl právě poslední dubnový den a hlavně noc. Tehdy mohly nejvíce škodit čarodějnice, nazývané také bosorky, které v myslích lidí představovalo zlo.

Hon na čarodějnice se odehrával především v 15. až v 18. století. Mnohé nevinné dívky a ženy byly odsouzeny k smrti či ke krutému mučení, protože údajně provozovaly čarodějnické praktiky. Za čarodějnice byly také považovány ty ženy, které měly jisté vědomosti a využívaly je třeba k léčení lidí a dobytka. Například to byly porodní báby, vědmy, léčitelky nebo kořenářky.

Jiné názvy pro tuto noc: Walpružina noc a Beltine.

❖ Otázky k textu:

1. Ve kterých staletích se odehrával hon na čarodějnice?

.....

2. Jak se jinak říká čarodějnicím?

.....

3. Co mají apoštolové Filip a Jakub společného s tímto svátkem?

.....

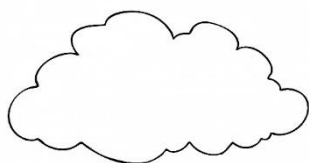
4. Přečti si pozorně následující slova. Slova, která se v textu **nevyskytují**, škrtni.

tradice	totem	kořen	lektvar	bosorky	sodovka
šípek	sabat	kůň	koště	oči	rituál

❖ Domaluj obrázek, aby odpovídal pranostice:

Dubnová pranostika:

Prší-li na svatého Filipa a Jakuba v noci, bude úrodný rok.

Měsíčková mast

- 250g vepřového sádla
- 2 větší hrsti celých květů měsíčku
- sítko s jemnými oky
- čistý kelímek od krému

1. Květy měsíčku vložíme do kastrolu na rozehřáté sádlo a na slabém plameni necháme 3 minuty orestovat. Stáhneme z plamene a necháme do druhého dne uležet.
2. Další den obsah pánve pouze ohřejeme a přes sítko pomocí lžice propasírujeme.
3. Necháme vystydnout, uzavřeme a uložíme do lednice. Používáme například na mazání jizev, suché kůže, rozpraskaných pat a podobně.

❖ Při kouzlení se nám pomíchaly bylinky.

Rozlušti a napiš jejich jména:

1. ŇUDAKME → .....

2. TAÁM → .....

3. CELOTRIJ → .....

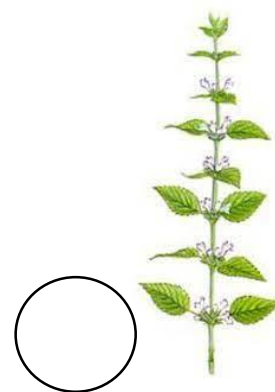
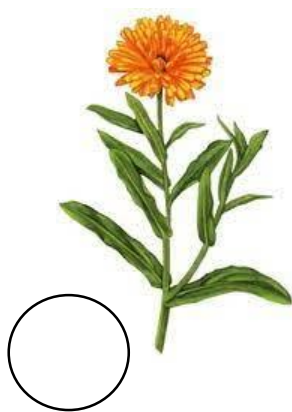
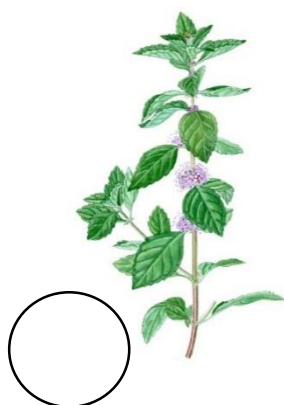
4. HEKÁENŘM → .....

5. ŠKAPAMLIPE → .....

6. DULELEVAN → .....

7. KEČMĚSÍ → .....

❖ A teď přiřaď jména k bylinkám:

❖ Přečti si následující texty a odpověz na otázky:

Jak poznáme čarodějnici

Když mi babička druhý den večer pomohla s koupáním, usadila se pak se mnou zase do obýváku, aby mi vyprávěla další příběh. (...)

„Dneska večer ti povím, podle čeho poznáš čarodějnici, když se s ní setkáš,“ svěřila se mi ta stará dáma (...) „Takže za prvé,“ začala, „OPRAVDICKÁ ČARODĚJNICE bude mít dozajista na ruku rukavice, když se s ní potkáš.“

„Určitě ne vždycky,“ namítl jsem. „Co třeba v létě, když je horko?“

„Ani v létě je nesundá,“ nepřipustila babička žádnou výjimku. „Musí je mít. Chceš vědět proč?“

„Proč teda?“ Chtěl jsem to opravdu vědět.

„Protože nemá nehty. Místo nich má zahnuté drápky jako kočka. Rukavice nosí, aby je schovala. Spousty žen nosí rukavice, jak jistě víš, a to zvláště v zimě. Čarodějnice nesundají rukavice dokonce ani doma. Stáhnou si je, až když jdou spát. Takže tenhle charakteristický rys ti moc nepomůže.“

„Jak tohle všechno víš, babi?“

„Nepřerušuj mě, prosím,“ napomenula mě. „A všechno si hezky ulož do paměti. Za druhé si zapamatuj, že OPRAVDICKÁ ČARODĚJNICE je vždycky plešatá.“

„Plešatá?“ vyhrkl jsem.

„Hlavu má holou jako koleno,“ ujistila mě babička.

Úplně mi tím vyrazila dech. Na plešaté ženě bylo cosi téměř neslušného. „A babi, proč jsou plešaté?“

„Neptej se mě proč,“ odsekla mi. „Ale vem na to jed, že čarodějnici na hlavě neroste ani jeden jediný vlásek. OPRAVDICKÁ ČARODĚJNICE nosí vždycky paruku, aby tu svou plešatost zamaskovala. Čarodějnice si vybírají jen ty prvotřídní paruky. A rozeznat něco takového od pravých vlasů, to je téměř nemožné.“

„Pak ji za ty vlasy prostě musím zatahat,“ usoudil jsem.

„Nebud' dítě,“ pokárala mě babička. „Nemůžeš přece obcházet všechny paní, které potkáš, a tahat je za vlasy. Žádný z těch dvou charakteristických znaků sám o sobě moc nepomáhá,“ připustila babička. „Musíš si ale dát dvě a dvě dohromady. Měl by vědět, že paruky způsobují čarodějnicím jeden dost nemilý problém.“

„A jaký, babi?“

„Přímo nepředstavitelně je svědí hlava.“ (...)

1. Podle čeho poznáme OPRAVDICKOU ČARODĚJNICI?

---

2. Z jakého důvodu nosí rukavice?

---

3. Co čarodějnice zaručeně nemají? *(Jmenujte 2 věci.)*

---

4. Jak na první pohled poznám čarodějnici? A proč?

---

5. Co znamená „Nebud’ dítě“?

Co čarodějnice provádějí

„Babi, prozrad' mi, co tak hrozného provádějí takové anglické čarodějnice?“ vyzvídá jsem.

„No,“ začala babička a potahovala přitom ze smrdutého doutníku, „jejich oblíbený fígl je namíchat prášek, po kterém se dítě promění v nějakého živočicha nebo něco podobného, čeho se dospělí štítí.“

„V jakého živočicha třeba, babi?“

„Často ve slimáka,“ pokračovala babička. „Dospělí potom na slimáka šlápnu a rozmáznou ho. A nevědí přitom, že jde vlastně o dítě.“ (...) „Nebo to může být blecha,“ dodala babička. „Můžou tě proměnit v blechu. A vlastní matka, aniž by si uvědomila, co dělá, na tebe vyrukuje s práškem proti blechám. A v takovém případě je s tebou amen.“ (...) „Znála jsem anglické čarodějnice, které proměnily děti v bažanty,“ nenechala se babička vyrušit. „Propašovaly je do lesů zrovna v ten den, kdy začínala lovecká sezóna.“

„Páni,“ hlesl jsem jen. „Takže je zastřelili?“

„Samozřejmě, že je zastřelili,“ přitakala babička. „a pak je oškubali, upekli a snědli k večeři.“ (...)

„Jsou čarodějnice v každé zemi jiné?“ chtěl jsem vědět.

„Liší se v každé zemi,“ potvrdila mou domněnku babička. „O těch jiných toho ale moc nevím.“

„Ani o těch v Americe ne?“ vyptával jsem se dál.

„Moc ne,“ připustila. „I když jsem slyšela, že tam prý jsou čarodějnice schopné přimět dospělé, aby snědli své vlastní děti.“ (...) „Promění je v párky v rohlíku,“ objasnila mi babička. „Pro mazanou čarodějnici to zas tak velký problém není.“

6. Co všechno provádějí anglické čarodějnice, aby se zbavily dětí?

---

7. Co provádějí americké čarodějnice, aby se zbavily dětí?

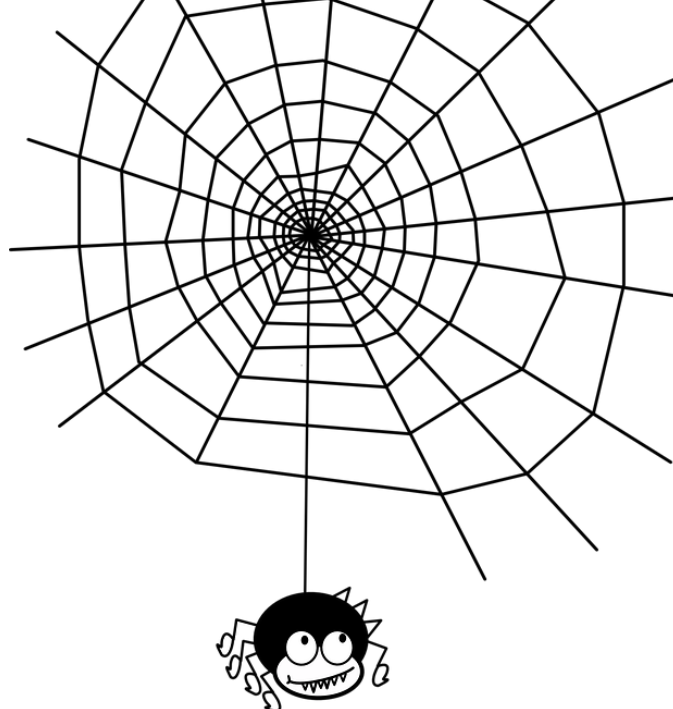
---

8. Co je podle vás důvodem, že toho babička ví tolik o čarodějnicích?

❖ Kouzelné hádanky

Doplň správné odpovědi na hádanky.

1. Kdo před dírou na myš počká?
Je to zvíře jménem .....
2. Tančí doma u lidí,
pěkně při tom uklidí.
.....
3. Z kterých stránek čertík číhá?
Pohádková je to .....
4. Plete, plete síť z nití,
ale rybu sotva chytí.
.....
5. Parohy má srnec,
poklici zas .....
6. Repetilky v rákosí,
celý večer klábosí.
.....
7. Samá moudrá slova,
v lese houká .....
2. Když zapálím plamínek,
slzy roní komínek.
.....
9. Černá jako saze je,
před světlem se ukryje.
.....
10. Hřeje, pálí, zlobí rád,
nikdo si s ním nesmí hrát.
.....
11. Kmen se pyšní korunou,
košatou a zelenou. ....

U konce je kouzlení,
Víc toho dnes nemáme.
Budete znát řešení,
Až se příště potkáme?

Jméno a příjmení: .....

Telefonní číslo: .....

Tvůj věk: .....

Soutěžní kvíz odevzdej nejpozději do **20. května 2022.**

Tři vylosovaní soutěžící (do 18 let), kteří zodpoví správně všechny otázky, získají knižní cenu, kterou si bude moci vyzvednout v knihovně.

Více informací o soutěži najdete na www.knihovnapv.cz

Líbil se ti kvíz a zaujalo tě čarování?

V knihovně je spousta pěkných knížek o kouzlení, čarodějích a čarodějnicích. Určitě znáš Harryho Pottera, ale zajímavých knížek a příběhů je mnohem víc. Zeptej se knihovnic! Rády ti poradí, kde je najít a co by se ti mohlo líbit.

Knihy, které jsme použili na vytvoření tohoto kvízu, jsou dostupné v knihovně:

BESTJOVSKÝ, Martin: **Lidové obyčej a nápady pro šikovné ruce: Jaro**

DAHL, Roald: **Čarodějnice**

JANOVEC, Ladislav: **Tradiční český rok**

PEČONKOVÁ, Libuše: **Kouzlení s hádankami**

POSPÍŠILOVÁ, Zuzana: **Máš nadání na hádání**

ŠOTTNEROVÁ, Dagmar: **Jaro: zvyky, obyčeje...**

ŠOTTNEROVÁ, Dagmar: **Lidové tradice**

TINKOVÁ, Eva: **České svátky a tradice**

VONDRUŠKOVÁ, Alena: **České zvyky a tradice**

ŽÁČEK, Jiří: **Hádej, Hádej, Hádači**

